

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. V. Theologia sit vnus habitus, seu vna scientia, an vero plures.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

DVBIUM II.

Utrum Theologia sit vnus habitus, seu vna scientia an verò plures.

S. Thom. 1. part. q. 1. art. 3.

Aliud Theologiæ attributum, quasi transcendens, est vnitas: de qua variè potest quæstio institui, prout vel de Theologia, vel de vnitate scientiæ alicuius variè loqui possumus. Primò enim quæri potest, V. Theologia in omnibus omnino subiectis, siue suppositis, in quibus suo modo reperitur, puta in Deo, Angelis, Christo, Beatis ac Viatoribus, &c. sit vnus specie habitus, seu vna scientia. Et ad hanc quæstionem patet responsio ex dictis supra q. 2. dub. 3. esse habitus vel scientias toto genere, imò plusquam genere diuersos, vt ibidem fultus exposuimus.

Secundò de nostra tantum Theologia loquedo, quæri potest, Utrum Theologiæ habitus, etiam in eodem homine, numero vel specie multiplicetur, pro varietate finium, quos sibi propositos habet Theologus. Qua quidè ratione Durandus q. 1. prol. n. 6. 7. & 8. item Marsilius q. 2. a. 2. & fere etiam Petrus de Alliaco in 1. sent. q. 1. art. 3. tres Theologiæ habitus distinguunt; primum, quo simpliciter cognoscitur & creduntur ea, quæ in sacra scriptura traduntur; secundum quo eodem defenduntur & declarantur; tertium, quo assentimur conclusionibus deductis ex articulis fidei.

Consentit his Ioannes de Bassolis q. 5. prolog. a. 3. vbi ex eodem capite tres Theologiæ habitus distinguit. Nimirum 1. habitum quo assentimur his, quæ credenda proponuntur è sacra scriptura. 2. habitum declaratiuum sacrae scripturae. 3. habitum deductiuum cõclusionum Theologicarum ex articulis & creditis, quasi ex principijs. Quibus ipse quidè ibidem adiungit quartum habitum defensionum vel probatiuum per rationes demonstratiuas vel probabiles Philosophorum, quæ assumuntur, inquit, in obsequiũ Theologiæ; sed idè ipse mox addit, tale habitum nõ esse Theologiã, sed potius Philosophiam. Adiungit etiã ibidem quintum habitum Theologiæ abstractiuũ possibile Viatori; sed hũc ipse nõ distinguit ab alijs habitibus ex fine diuerso, sed ex modo sciendi; quinimirum euentiam quandam adiunctam habet.

Sed & Scotus quoque in 3. d. 24. habitum, quo assentimur scripturae veritatibus, & conclusionibus inde deductis, diuersum facit, ab eo Theologiæ habitu, qui versatur in Scripturarũ expositione, & dubiorum solutione, & imixtione Philosophiæ; illum non eundem cum fide habitũ facit: hanc verò à fide distinguit, vt notauit etiam Aureolus q. 1. prol. art. 1. & dictum supra q. 2. art. 2.

Sed & ex eodẽ capite nonnulli recentiores iuxta descriptionem Theologiæ traditam à S. Augusto lib. 14. de Trinit. cap. 1. (quam retulimus q. 1. dub. 1.) numerant quatuor habitus Theologiæ, partim formaliter, partim realiter distinctos, quos etiam dicunt pertinere partim ad primam, partim

ad secundã, vel tertiã operationem intellectus; videlicet 1. habitum declaratiuum rerum fidei. 2. probatiuum. 3. defensionum. 4. deductiuum.

Sed ad quæstionẽ hoc sensu, ppositã, Respondeo breuiter, assentiri simpliciter ijs, quæ traduntur in scriptura sacra, deprecere quidè habitũ distinctũ ab habitu Theologiæ, pprè dictã, videlicet habitũ ipsum fidei; vt notauit etiã ipsemet Durandus, at tamen alioqui ex diuersis præcise finibus, qui pprè ad Theologiam pertineant, vt est declarare, probare, defendere & deducere res, seu veritates fidei, per se nõ multiplicari habitus Theologiæ; licet ipsa etiam Theologia ad eiusmodi fines sapiet etiã extrinseco ministerio aliorũ habitũ vtatur. Hanc doctrinam insinuat Vasquez hũc disp. 7. cap. 1. supradictam Durandi opinionem referens. Probatur. Nam vt dictum est, quæst. 2. dub. 1. declarari res fidei, seu ipsius scripturae sensus, non minus quam probari, vel deduci veritates fidei possunt veris discursibus Theologicis qui per omnes ad vnum & eundem habitum pertinent. Defensio etiam, quæ in reputatione errorum contra fidem, & solutione argumentorum potissimum cõsistit, cõmuniter nõ fit absque discursu Theologico; vt v. g. hanc propositionem Aduersarij esse falsam, & iure negandam, quia aduersatur huic vel illi principio fidei vt ibidem diximus. Cum ergo, vt inferius dicetur, omnes discursus pprè Theologici ad vnum specie habitum Theologiæ pertineant, non est, cur ex prædictis finibus habitus Theologiæ per se multiplicetur.

Quod si ad aliquem prædictorum finium forte, vt fit, adhibeatur aliqua explicatio terminorum, vel aliarum disciplinarum vsus ac ministerium, tũ ex actibus quidem his, ad eiusmodi fines ordinatis, varij habitus distingui poterunt; sed qui pprè non sunt Theologici, nec ad Theologiam per se spectant, sed ad peritiã Grammaticã & linguarum, aliasque disciplinas & scientias, vt ibidè q. 2. dub. 1. notauimus & mox iterum ad sequentẽ sensum quæstionis dicetur. Neque video, quomodo quatuor illi habitus Theologiæ, pprè ad triplicem mentis operationem spectare dicantur: cum præsertim prima operatione mentis exercenda sufficiant species intelligibiles; nec omnino requiratur vllus habitus assensiuus; saltem à Grammaticã, Logica, & similibus sermocinalibus artibus distincta.

Tertius quæstionis sensus esse potest; an nihil obstãte varietate actũ, & ipsarum quoque argumentationũ, quæ ex varijs subinde medijs & principijs, puta reuelatis, euentib⁹, aut etiam solum probabilibus, etiã in ordine ad vnum & eundẽ finẽ (v. g. ad aliquam fidei propositionem; seu aliquid ex ea cõsequens probandũ) à Theologis vsurpantur, vnus sit Theologiæ habitus, eodẽ omnes act⁹ eliciens. Et ad hoc certa & plana responsio est, Theologiã hac ratione nec vnã scientiã esse; nec vnum habitum, nec omnino vnũ per se; sed tantũ per accidens, seu quadã aggregatione, & respectu quasi extrinseco ad vnum finem: quemadmodum cũ S. Thoma hic q. 1. a. 8. habet cõmunis & recepta omnium scientia, apud Molinã hic q. 1. a. 3. disp. 1. Vasquez disp. 7. n. 11. Quia videlicet omnes illi,

quan-

quantumuis diuersissimi discursus, ad vnã ac eandem fidem explicandam, tuendam, & illustrandam referuntur; non ex natura rei, aut ipsius scientiæ; sed intentione scientis: cum interim pertineant ad habitus diuersissimos, vt fidẽ, opinionem, scientias, & disciplinas varias; quæ omnes pari fere studio Theologiæ ancillantur, vt etiam q. 1. dub. 2. & q. 2. dub. 3. dictũ. Idemq; etiam in alijs scientijs accidit, quæ probabilib; adeoq; alienis sæpe & extrinsecis argumentationibus vtuntur.

3 Quartus quæstionis sensus esse potest, vtum Theologia sit vnus habitus, saltem prout ex principijs propriè Theologicis, nimirum duabus præmissis reuelatis; aut vna reuelata, & altera naturaliter euidente, conclusiones deducit, ijsdẽque assentitur. Et ad hanc quæstionem patet responso ex dictis supra q. 2. dub. 2. & q. 3. dub. 2. & 3. & hac q. dub. 1. Theologiã vniuersim loquendo, ne sic quidem esse vnũ habitũ; sed comprehendere duos habitus toto genere diuersos, videlicet naturalem & opinariũ, vnum; supernaturalem & infusum alterum; qui etiam simpliciter Theologiæ nomine appellatur, eosque per se minime subordinatos, aut essentiali vinculo inter se coniunctos; imò nec in eodem subiecto necessario conexos.

Quintus & primarius quæstionis sensus, quem etiam S. Thomas hic q. 1. a. 3. vnicè spectauit, est, Vtrũ Theologia, prout ex principijs reuelatis diuina fide creditis (siue vtraque præmissa sit reuelata, siue vna tantum, & altera euidentis) colligit conclusionem, eique assentitur, sit vna totalis scientia, saltem vnitã specificã, seu eiusdem obiecti scibilis, desumpta ex vno obiecto formali quod, & vna ratione formali obiectiua propter quam: quo modo Logica, v. g. aut Physica, sunt, & dicuntur, vna scientia totalis; esto contineant interim singulæ plures habitus partiales. Et est Responso affirmatiua, quam tradunt. S. Thomas cit. quæst. 1. art. 3. & communiter Theologi; speciatim Albertus Mag. in summa tract. 1. quæst. 3. & in 1. dist. 1. a. 3. Henricus Gandauensis in summa art. 6. quæst. 3. Egidius 2. part. prologi quæst. 2. Richardus quæst. 3. Marsilius quæst. 2. art. 4. Ockam q. 3. princ. Ariminenfis quæst. 3. art. 3. item Caietanus, & omnes cõmentatores S. Thomæ hic q. 1. a. 3.

Probatur, Quia vnitã hæc scientiarũ desumitur, vt dictũ, ex vno obiecto scibili, vt scibile est; nimirũ habente vnã rationẽ formale Quã, & vnã rationem formalem Qua, siue propter quam, vt pluribus declarauimus quæst. 3. dub. 2. & 3. at verò Theologia habet vnum eiusmodi obiectum scibile; quia habet vnum totale obiectũ siue subiectum attributionis, cum vna ratione formali Quã; nimirum Deum vt Deum, vt probauimus q. 2. dub. 1. & simul habet etiã vnã quondã rationem formalem obiectiuã Qua, siue propter quam, vt explicauimus ead. quæst. 3. dub. 2. Ergo planè est scientia totalis vna vnitã specificã, vt dictũ. Neque verò opus est, vt vnus scientiæ obiecta siue subiecta materialia oĩa conueni-

ant in vna quãdam ratione essentiali & vniuoca, vt videre est in Metaphysica, quæ versatur circa Ens vt Ens. &c.

4 Sextus denique quæstionis sensus esse potest, Vtrum Theologia, illo eodem modo accepta, sit vnus simplex habitus, seu vna simplex qualitas. In qua re non consentiunt inter se Doctores. Negant enim Gabriel q. 8. prolog. & cæteri Nominales antea citati; quos sequitur Molina hic q. 1. a. 3. disp. 3. rati videlicet, nec alias scientias totales esse vnã simplicem qualitatem: id quod etiam docet Suarez Metaph. disp. 44. Affirmant Gregorius de Valentia hic q. 1. punct. 3. §. 3. Gabriel Vasquez hic disp. 9. num. 1. alijque recentiores Thomistæ hic quæst. 1. art. 3. & fauent Albertus, Henricus, Egidius, Richardus locis cit. & planè etiam significat S. Thomas hic art. 2. ad 2. vbi docet, sacram doctrinã ita esse vnum habitum, sicut sensus communis est vna potentia; additque, eam esse velut impressionẽ quãdam diuinã scientiæ, quæ est vna & simplex omnium. Qui auctores idem etiam de cæteris scientijs naturalibus asserunt, in specie S. Thomas 1. 2. q. 54. a. 4.

Mihi quidem dubium non est, Theologiã simpliciter dictã, esse eo modo vnã, quo fides est vna. Cum enim vterque habitus sit infusus & supernaturalis, eademq; inĩtatur diuina reuelatione, seu mediãtè, seu immediãtè, vt dictum quæst. 3. dub. 2. non potest in præsentĩ diuersa esse vtriusque ratio. Fides autem est vna specie in omnibus, & vna numero simplex qualitas in singulis; de quo, inquit Molina loc. cit. nemo dubitat. De Theologia verò naturali & opinariua pari modo ratiocinandum est, sicut de alijs naturalibus habitibus scientiarum; in quibus equidẽ nil video, cur non vna simplex qualitas (habens tamen suos gradus intensiõis & extensiõis) possit æquẽ ad obiecta plura materialia sufficere, atque in supernaturalibus habitus sufficit; de quibus id absque temeritate non videretur posse negari. Accedit hæc pro Theologia specialis ratio; quod ea vnicã tantum, eamque planè simplicem & vniformẽ habet rationem formale obiectiuã; nempe principiũ reuelatũ, & vltimatè ipsã reuelationẽ; quæ supposita sufficienti, ppositiõne p se non habet aut parit maiorẽ difficultatẽ respectu vni⁹ assens⁹ Theologici, quã respectu alterius; cũ tamẽ in scientijs naturalib; conclusionũ assensus sæpe inĩtatur medijs planè diuersis. Sed quã rotũ hoc negotiũ est instituti philosophici, nõ est in eo diuti⁹ inmorandũ. Plura tomo 2. disp. 3. dub. 4.

DVBIVM III.

Vtrum Theologia sit scientia, practica, an speculatiua.

S. Thom. 1. p. q. 1. art. 4.

1 PERTINET hæc etiã quæstio ad quoddã Theologiæ attributum; præsertim si, vt in feri⁹ docebim⁹, practiũ & speculatiũ non sint differentiæ essentielles habitũ; sed tantũ accidentales. Sunt autẽ de proposita quæstione variæ DD. sententiæ. Prima est

est